

Dit profiel dient gelezen, geïnterpreteerd en gebruikt te worden in combinatie met de leeswijzer, waarin de noodzakelijke uitleg van de verschillende paragrafen vermeld is.

Drieteenstrandloper (*Calidris alba*) A144

1. Status:

Niet in Bijlage I genoemde en geregeld voorkomende trekvogel [cq. watervogel] zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn. Voor Natura 2000 relevant als niet-broedvogel.

2. Kenschets

Beschrijving: De drieteenstrandloper is een steltloper die broedt in de hoogarctische toendra's. Deze vogels zijn uitgesproken lange-afstandstrekkers. In Nederland is de soort doortrekker en (langdurige) wintergast. Drieteenstrandlopers zijn hier min of meer uitsluitend aanwezig langs de stranden van de Noordzeekust waar ze als kenmerkende witte balletjes de oplopende en wegtrekkende golven volgen.

Van de in Nederland aanwezige drieteenstrandlopers verblijft 80-95% langs de Noordzeekust, van de Waddeneilanden in het noorden tot in Zeeland in het zuiden. In recente jaren is echter een trend waarneembaar dat steeds meer vogels toch naar de wadplaten trekken en het Noordzeestrand minder belangrijk wordt. Met uitzondering van de broedperiode in juni t/m augustus kunnen ze steeds in dit gebied worden aangetroffen. Een deel van de drieteenstrandloperpopulatie blijft niet in Nederland maar trekt verder naar het zuiden om te overwinteren in West-Afrika.

Relatief belang binnen Europa: De staat van instandhouding van de drieteenstrandloperpopulatie in de Europese Unie is volgens 'BirdLife' gunstig. De in de Europese Unie verblijvende drieteenstrandlopers broeden op Spitsbergen, in Siberië, Noordoost-Canada en Groenland. De voor Nederland relevante Oost-Atlantische populatie wordt geschat op 123.000 vogels. Hiervan verblijft 13% in Nederland. Nederlandse 'wetlands' worden ook gebruikt als ruigebied.

3. Ecologische vereisten

Leefgebied: De drieteenstrandloper is in ons land voornamelijk aan de Noordzeestranden te zien. Recent wordt de soort echter ook in toenemende mate waargenomen op wadplaten in de Waddenzee. Slechts incidenteel rust de drieteenstrandloper op doortrek in de waterrijke gebieden in het binnenland. De voedselbiotopen langs de Noordzeekust zijn de open strandlandschappen en de randen van zandplaten. De soort mijdt slibrijke bodems. Drieteenstrandlopers foerageren in kleine groepjes van hooguit enkele tientallen exemplaren langs de vloedlijn. Ze jagen op ingegraven wormen, diertjes die door de golven uit hun schuilplaatsen worden gerukt of op het strand achterblijven als de zeegolven wegtrekken. De rustplaatsen liggen vaak nabij het foerageergebied in dezelfde biotoop. Het zijn soms ook kustlocaties met een slijkige of stenige ondergrond in de schaduw van primaire duintjes. Tijdens zware stormen worden grotere groepen drieteenstrandlopers ook in duinvalleien achter de eerste duinenrij aangetroffen. In vergelijking met andere steltlopers concentreert de drieteenstrandloper zich minder nadrukkelijk op gezamenlijke hoogwatervluchtplaatsen.

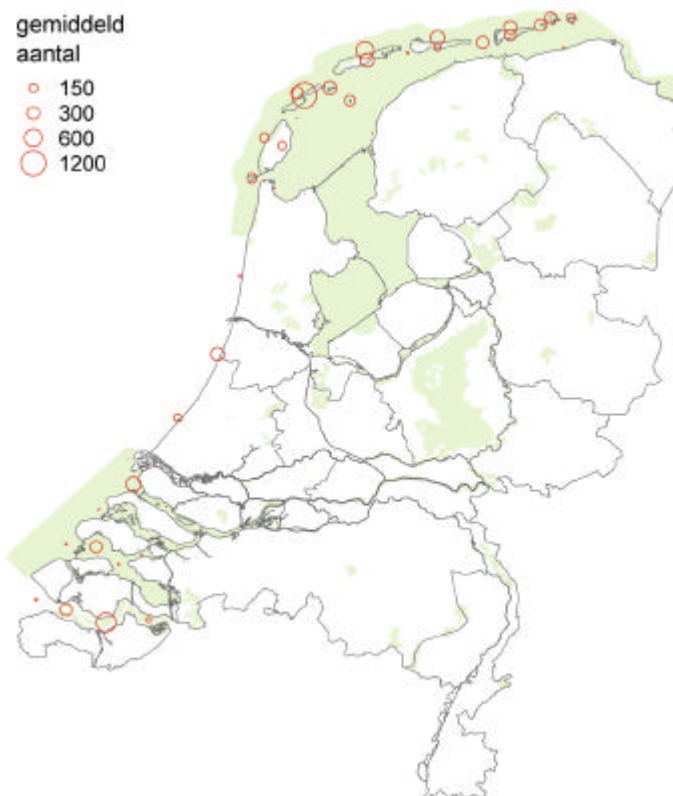
Voedsel: De drieteenstrandloper foerageert op een grote verscheidenheid aan voedsel. Drieteenstrandlopers eten allerlei wormen, strandvlooiën, kleine kreeftachtigen, kleine garnalen, insecten en zelfs aas. Op het strand is de gemshorenworm (*Scolecopsis squamata*) een belangrijke bron. Waarschijnlijk heeft vooral de toegenomen dichtheid aan kleine wormpjes en

bulldozerkreeftjes in de laatste jaren geleid tot een toename van de aantallen van de drieteenstrandloper in de Waddenzee.

Rust: De drieteenstrandloper is niet bijzonder mensenschuw en is daarom minder gevoelig voor verstoring dan andere steltlopers. Uit analyses van tellingen blijkt echter dat de verspreiding van de drieteenstrandlopers over de stranden wel door de aanwezigheid van recreanten wordt beïnvloed. Hoge recreatiedruk langs Noordzeestranden en betreding van wadplaten kan tot verstoring van drieteenstrandlopers leiden. De verspreiding van doortrekkende drieteenstrandlopers in mei beperkt zich voornamelijk tot onbewoonde zandplaten en weinig toegankelijke plaatsen op de bewoonde Waddeneilanden. Landschappelijke veranderingen van de stranden en wadplaten, bijv. door werkzaamheden of klimaatsveranderingen, kunnen resulteren in een kwaliteitsafname van de voedselgebieden van de drieteenstrandloper.

4. Huidig voorkomen

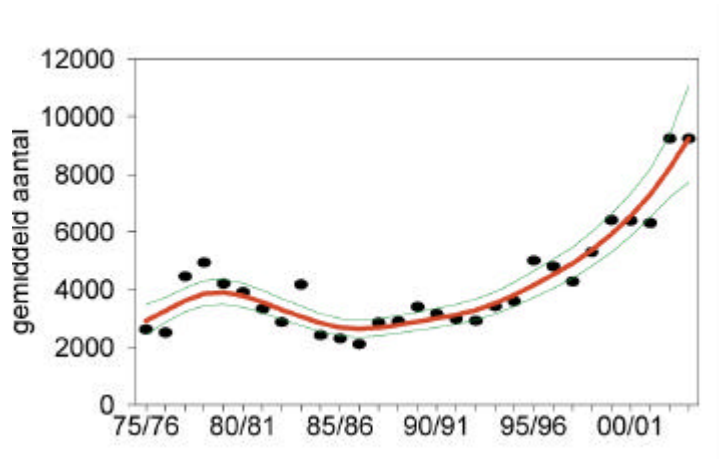
De hoogste aantallen drieteenstrandloper worden in ons land geteld in de herfst. In de periode 1970-1990 werd de herfstpopulatie van deze soort geschat op 6.000-7.000 vogels (SOVON 1987). In Nederland overwinteren gemiddeld 5.900 drieteenstrandlopers, de meeste op de Noordzeestranden van de Waddeneilanden en in de Delta. In mei vindt een zeer snelle doortrek plaats waarbij volgens recente schattingen het aantal kan oplopen tot 10.000 exemplaren (zoals in de herfst). Tijdens tellingen in mei zijn grote concentraties vastgesteld op Vlieland en de Richel.

Verspreidingskaart drieteenstrandloper

5. Beoordeling landelijke staat van instandhouding

Trends in Nederland: In het Waddengebied zijn de aantallen van de drieteenstrandloper vrij stabiel in de jaren 1975-1987 en ze vertonen daar na 1988 een toename. In de Delta is sinds 1992 sprake van een sterke toename.

Aantalsontwikkeling drieteenstrandloper

Recente ontwikkelingen: De Nederlandse populatie van de drieteenstrandloper laat sinds 1981 (1981-2003) een matige toename zien. Over de meest recente periode 1995-2003 is de toename zelfs sterk.

Beoordelingsaspect natuurlijk verspreidingsgebied: matig ongunstig

Delen van het Noordzeestrand, met name langs de Hollandse kust, worden tegenwoordig niet of nauwelijq meer gebruikt door drieteenstrandlopers.

Beoordelingsaspect populatie: gunstig

De landelijke aantallen van de drieteenstrandloper nemen toe.

Beoordelingsaspect leefgebied: matig ongunstig

Hoewel de drieteenstrandloper niet erg gevoelig is voor recreatie, wordt de verspreiding van de drieteenstrandlopers over de stranden door de aanwezigheid van recreanten negatief beïnvloed. De recreatiedruk is daar groot.

Verder heeft zandsuppletie lokaal geleid tot afname van de gemshoornworm, een belangrijke prooi van de drieteenstrandloper.

Beoordelingsaspect toekomstperspectief: matig ongunstig

Naar verwachting zal de recreatiedruk op de stranden verder toenemen. Bovendien zal zandsuppletie doorgaan en wellicht toenemen.

Landelijke instandhoudingsdoelstelling: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 431 0 vogels (seizoensgemiddelde).

Streefbeeld bij de landelijke instandhoudingsdoelstelling: Een natuurlijke verspreiding van de drieteenstrandloper op basis van een natuurlijke verspreiding van favoriete foerageergebieden is nodig. Daarbij omvat de streefpopulatie een jaargemiddelde van 4.500 exemplaren. Nodig is een voor de streefpopulatie toereikende omvang van het leefgebied van goede, natuurlijk stabiele kwaliteit (niet afnemend). Daar horen rustige stranden bij. Er zijn verder geen wezenlijke deze soort bedreigende factoren.

Oordeel: matig ongunstig

Beoordeling staat van instandhouding		
Aspect	1981	2004
Verspreiding	?	matig ongunstig
Populatie	gunstig	gunstig
Leefgebied	?	matig ongunstig
Toekomst	gunstig	matig ongunstig
Eindoordeel	gunstig	matig ongunstig

6. Bronnen

- Austin G.E. & Rehfish M.M. 2003. The likely impact of sea level rise on waders (*Charadrii*) wintering on estuaries. *Journal for Nature Conservation* 11: 43-58.
- Austin G.E., Peachel I. & Rehfish M.M. 2000. Regional trends in coastal wintering waders in Britain. *Bird Study* 47: 352-371.
- Cayford J. 1993. Wader disturbance: a theoretical overview. *Wader Study Group Bull.* 68 (Supplement): 3-5.
- Clemens T. & Lammen C. 1995. Windkraftanlagen und Rastplätze von Küstenvögeln -ein Nutzungskonflikt. *Seevögel* 16: 34-38.
- Davidson N.V. & Rothwell P. 1993. Human disturbance to waterfowl on estuaries: conservation and coastal management implications of current knowlegde. *Wader Study Group Bull.* 68 (Supplement): 97-105.
- Ens B.J., Wintermans G.J.M. & Smit C.J. 1993. Verspreiding van overwinterende wadvogels in de Nederlandse Waddenzee. *Limosa* 66: 137-144.
- Koffijberg K., Blew J., Eskildsen K., Günther K., Koks B., Laursen K., Rasmussen L.M., Potel P. & Südbeck P. 2003. High tide roosts in the Wadden Sea. A review of bird distribution, protection regimes and potential sources of anthropogenic disturbance. *Wadden Sea Ecosystem* 16. CWSS/TMAG/JMMB, Wilhelmshaven.
- Leopold M.F., Smit C.J., Goedhart P.W., Van Roomen M., Van Winden E. & Van Turnhout C. 2004. Langjarige trends in aantallen wadvogels in relatie tot de kokkelvisserij en het gevoerde beleid in deze; eindverslag EVA II (Evaluatie schelpdiervisserij tweede fase) Deelproject C2. *Alterra-rapport* 954. Alterra, Wageningen.
- Meininger, P.L. & M. Becuwe, 1979. Resultaten van drie vogeltellingen langs de Nederlandse en Belgische Noordzeekust in het seizoen 1977/78. *Watervogels* 4: 162-169.
- Piersma T. & Koolhaas A. 1997. Shorebirds, shellfish(eries) and sediments around Griend, western Wadden Sea, 1988-1996. *Rapport* 1997-7. NIOZ, Texel.
- Piersma T., Koolhaas A., Dekinga A., Beukema J.J., Dekker R. & Essink K. 2001. Long-term indirect effects of mechanical cockle-dredging on intertidal bivalve stocks in the Wadden Sea. *Journal of Applied Ecology* 38: 976-990.

- Schekkerman H., Meininger P.L. & Meire P.M. 1994. Changes in the waterbird populations of the Oosterschelde (SW Netherlands) as a result of large-scale coastal engineering works. *Hydrobiologia* 282/283: 509-524.
- Schothorst E. & Veenendaal D. 1999. Verstoring van vogels langs de Groninger Noordkust. *De Grauwe Gors* 27 (1): 7-13.
- Spaans B., Bruinzeel L. & Smit C.J. 1996. Effecten van verstoring door mensen op wadvogels in de Waddenzee en de Oosterschelde. IBN-rapport 202. Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, Wageningen.
- van Turnhout, C. & M. van Roomen, 2005. Effecten van strandsuppleties langs de Nederlandse kust op Drieteenstrandlopers en kustbroedvogels. SOVON-onderzoeksrapport 2005/05. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- van Turnhout, C. & M. van Roomen, 2008. Drieteenstrandlopers in Nederland: steeds meer wad-, steeds minder strandvogel? *Limosa* 81: 1-10.